

Departementet for Børn og Unge
Postboks 260
3900 Nuuk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 9132 5685
PEHJ@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

Sendt til iian@nanoq.gl med kopi til hina@nanoq.gl og kiol@nanoq.gl

DOK. NR. 24/01031-2

28. MAJ 2024

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL FORSLAG TIL INATSISARTUTLOV OM STØTTE TIL PERSONER MED HANDICAP

Departementet for Børn og Unge har ved e-mail af 23. april 2024 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til Inatsisartutlov om støtte til personer med handicap (handicapstøttelov).

Instituttet har følgende bemærkninger:

OVERORDNEDE BEMÆRKNINGER

Instituttet anser det for positivt, at Departementet arbejder for at styrke rettighederne for personer med handicap. Udkastet indeholder flere gode forslag, såsom bestemmelserne om forebyggelse af seksuelle overgreb (lovforslaget §§ 52-54).

Instituttet bemærker indledningsvis, at der er tale om en omfattende lovrevision. Den gældende Inatsisartutlov nr. 13 af 12. juni 2019 om støtte til personer med handicap indeholder 78 paragraffer. Med forslaget til den nye lov vil det blive udvidet til 135 paragraffer. Udvidelsen skyldes dels en række nye paragraffer, dels en indarbejdelse af to bekendtgørelser i loven.

Det kan på det foreliggende grundlag være vanskeligt at vurdere konsekvenserne af lovforslaget, hvis det vedtages i sin nuværende form, og dermed også at kommentere på det. Instituttet vil derfor begrænse sine bemærkninger til nogle overordnede betragtninger og enkelte nedslag.

Instituttet bemærker, at det er væsentligt at sikre relevant viden hos myndigheder og sagsbehandlere om den nye handicapstøttelov, herunder hvordan den adskiller sig fra den gældende lov.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet sikrer relevant og tilstrækkelig vidensformidling om loven hos beslutningstagere og andre relevante personer.

Instituttet bemærker desuden, at et centralt kritikpunkt i forhold til den gældende handicapstøttelov har været, at adgangen til de rettigheder, som loven giver, i mange tilfælde er begrænset i praksis. Det kan blandt andet skyldes manglende viden om, hvordan loven skal fortolkes, men andre forhold kan også spille ind.¹

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet nærmere redegør for, hvordan de nye rettigheder, lovforslaget vil indføre, skal realiseres i praksis.

KRAV OM TILGÆNGELIGHED OG UNIVERSELT DESIGN

Den gældende handicapstøttelovs § 5 bestemmer, at alle offentlige bygninger og faciliteter så vidt muligt skal indrettes således, at personer med handicap sikres adgang og brug heraf.

Det fremgår af høringsbrevet til nærværende udkast til lovforslag, at denne bestemmelse vil udgå, idet bygninger og boliger ikke er et socialt anliggende, men et bygnings- og boliganliggende.

Instituttet bemærker, at tilgængelighed og universelt design er blandt FN's Handicapkonventions centrale principper og forpligtelser for myndighederne (artikel 3, litra f, og artikel 9). Det er en grundlæggende forudsætning for, at mennesker med handicap har mulighed for at nyde deres rettigheder og tage del i samfundslivet på lige fod med andre.

Det vækker derfor bekymring, at den gældende handicapstøttelovs § 5 ophæves, uden den samtidig erstattes af noget andet.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Naalakkersuisut sikrer, at der fortsat eksisterer en retlig forpligtelse til at skabe tilgængelighed og universelt design i forhold til bygninger og faciliteter.

¹ Naalakkersuisut, Redegørelse for Grønlands efterlevelse af FN's Konvention om Rettigheder for Personer med Handicap, 2022, side 24.

UDREDNING

Instituttet finder det grundlæggende set positivt, at der etableres regler om udredning af forholdene for personer med handicap, der må antages at have behov for støtte (lovforslagets § 15).

Instituttet bemærker dog, at udredningen fremstår omfattende at gennemføre i forhold til flere af de støttemuligheder, der nævnes i lovforslagets kapitel 10. Det kan blive en tung og tidskrævende proces at gennemføre en udredning for eksempelvis at yde flyttehjælp (§ 68) eller tildele et hjælpemiddel (§ 70) til frustration for både borgeren, pårørende og myndigheden.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet graduerer kravene til undersøgelsen af borgerens støttebehov og forbeholder kravet om en egentlig udredning til sager, hvor borgeren har et meget komplekst og/eller stort støttebehov.

LÆGELIG UNDERSØGELSE OG BEHANDLING UDEN SAMTYKKE

Lovforslagets § 17 indeholder en ny bestemmelse om lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke. Bestemmelsen vil, hvis den vedtages, bemyndige kommunalbestyrelsen til at træffe afgørelse om at gennemføre lægelig undersøgelse eller behandling, hvis forældremyndighedsindehavere eller værger undlader at lade et barn, ung eller umyndig person med handicap undersøge eller behandle for en livstruende sygdom eller en sygdom, der udsætter personen for betydelig og varigt nedsat funktionsevne.

Instituttet bemærker, at undersøgelse og behandling uden samtykke blandt andet indebærer et indgreb i retten til selvbestemmelse og personlig integritet, som kræver stærke begrundelser i det enkelte tilfælde og effektive retsgarantier.

Det rejser en lang række komplekse retlige spørgsmål, herunder om samspillet med sundhedslovgivningen, som hverken ses behandlet i lovforslagets almindelige bemærkninger afsnit 2.6 eller i de specielle bemærkninger til § 17.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet nærmere vurderer og beskriver forudsætningerne for og implikationerne af lovforslagets § 17 om lægelig undersøgelse og behandling uden samtykke.

FOREBYGGELSE AF SEKSUELLE OVERGREB

Instituttet anser det for positivt, at der indsættes nye bestemmelser i handicapstøtteleven om forebyggelse af seksuelle overgreb (lovforslagets §§ 52-54).

Det er væsentligt at følge op på, hvordan disse bestemmelser kommer til at fungere i praksis, og hvilke udfordringer de vil give anledning til.

Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Tilioq og instituttet udgav i august 2023 et fælles notat, hvor vi anbefalede at styrke forebyggelse og håndtering af seksuelle overgreb på bo- og døgntilbud.²

Seksuelle overgreb kan have vidtgående konsekvenser for offerets trivsel og sundhed. Undersøgelser har vist, at følgevirkningerne af seksuelle overgreb for borgere med kognitive funktionsnedsættelser er sammenlignelige med følgevirkningerne for andre borgere. Derfor er der brug for lige adgang til traume- og rehabiliteringstilbud for alle ofre for seksuelle overgreb uanset handicap.

Instituttet anbefaler derfor:

- At Departementet i samarbejde med Socialstyrelsen sikrer adgang til relevante traumetilbud for mennesker med handicap, der har været udsat for seksuelle overgreb.

Der henvises til Departementets sagsnummer 2023-21285.

Med venlig hilsen

Peter Kristian Hjaltason

SPECIALKONSULENT

² Tilgængeligt her: <https://menneskeret.dk/udgivelser/beskyttelse-seksuelle-overgreb-paa-bo-dogntilbud-groenland>.